

der ikke må ske forskelsbehandling uden saglig grund. Lighedsgrundsætninger af denne art gælder også i flere internationale retssystemer, jfr. således bl.a. EMK art. 14 og EU-retten, hvor en almindelig lighedsgrundsætning antages at gælde som en uskreven retsgrundsætning på traktatniveau. (Der kan herved bl.a. henvises til Gulmann og Nagel-Sørensen, EU-ret, 3. udg., s. 67 f.).

En forfatningsretlig lighedsgrundsætning har været påberåbt i to retssager – U 1965 293 H og U 1986 898 H. Begge domme gik den pågældende part imod på det punkt, hvor den forfatningsretlige lighedsgrundsætning blev gjort gældende, men domstolene tog ikke udtrykkeligt stilling til spørgsmålet, om der gælder en sådan almindelig lighedsgrundsætning i statsretten. Min egen opfattelse er, at der i forskellige konkrete grundlovssammenhænge kan argumenteres for fortolkning af paragraffer ud fra et almindeligt diskriminationsforbud, men at man næppe helt almindeligt kan antage, at der gælder et sådant. Gjorde der det, ville konsekvensen være en generel og ubestemt begrænsning af lovgivers kompetence, hvis indhold bestemmes af domstolene. En konsekvens af denne art uden specifik støtte i grundlovens forskrifter forekommer mig ikke acceptabel.

Man kan måske inddrage en lighedsargumentation i relation til afgrænsningen af, i hvilket omfang konkret lovgivning er i strid med grundlovens § 3, 3. punktum, jfr. herved foran under 3. Derimod er det efter min vurdering uholdbart at påberåbe sig en lighedsgrundsætning selvstændigt som et forfatningsretligt krav, der rækker ud over grundlovens § 3. Lighedsargumentationen kan yde en vis støtte til konklusionen foran under 3.6, men har ikke betydning i sig selv og kan kun støtte en fortolkning af grundlovens § 3, hvis Undervisningsministeriet har uret i, at skolerne overtræder statsstøttereglerne. Jeg er således også enig med Justitsministeriet i konklusionen s. 26 f., at lovforslaget ikke kan anfægtes ud fra en forfatningsretlig lighedsgrundsætning.

5. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 6

EMK bestemmer i art. 6, stk. 1, bl.a., at enhver har ret til en »retfærdig og offentlig rettergang for en uafhængig og upartisk domstol . . . ,

når der skal træffes afgørelse om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser«. Formålet med bestemmelsen er at give de enkelte en retssikkerhedsgaranti, jfr. bl.a. Peer Lorenzen m.fl., Den Europæiske Menneskerettigheds Konvention, 1994, s. 139, samt Rehof og Trier, Menneskeret, 1990, s. 139 ff. Formålet er for så vidt sammenfaldende med det primære formål med den danske grundlovs § 3, 3. punktum.

Retten til domstolsadgang gælder »borgerlige rettigheder og forpligtelser«. Dette udtryk forstås i konventionspraksis forholdsvis vidt, og dette gælder ikke mindst, når det drejer sig om retspositioner, der danner grundlag for erhverv, jfr. Peer Lorenzen m.fl., a. st., s. 185-89. Der foreligger så vidt ses ikke udtrykkelig afgørelse for, at ret til offentligt tilskud falder inden for bestemmelsens område. Situationen hører imidlertid heller ikke til de tilfælde, som efter praksis anses for at ligge uden for art. 6, stk. 1, og i betragtning af den generelt liberale fortolkning af udtrykket »borgerlige rettigheder« må jeg lægge til grund, at spørgsmålet om ret til tilskud er omfattet af bestemmelsen. Andet er da heller ikke hævdet i Justitsministeriets notat af 13. ds.

Art. 6 fortolkes således, at den i forhold til de retsforhold, den vedrører, hjemler ret til at få retsforhold indbragt for og endeligt afgjort af en domstol. Bestemmelsen forpligter således den nationale lovgiver til at give mulighed for, at bl.a. civile retstvister kan indbringes for domstole, som opfylder kravene i art. 6, stk. 1. (Jfr. Lorenzen m.fl., a. st., s. 14 med henvisning til EMD i Golder-sagen).

Umiddelbart synes Tvindskolerne at kunne påberåbe sig art. 6, stk. 1, i forhold til lovforslagets §§ 7-10. Justitsministeriet gør imidlertid gældende, at en vedtagelse af lovforslaget ikke vil medføre en overtrædelse af EMK art. 6, stk. 1. Dette begrundes med to synspunkter, som ministeriet også har anført i relation til grundlovens § 3, 3. punktum, se herved foran under 3.5.

For det første hævdes det, at der ikke er tale om et *retskrav* fra skolerne side, fordi lovforslaget alene angår *fremtidige* forhold. Dette er efter min opfattelse ikke holdbart. Undervisningsministeriet finder, at skolerne overtræder de gældende tilskudsregler, og at de derfor skal fratages fremtidig støtte. Skolerne er uenige heri, men afskæres fra en domstolsprøvelse